

Sygn. akt III AUa 421/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Beata Górską SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2016 r. w Szczecinie

sprawy Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 marca 2015 r. sygn. akt VI U 626/14

1. oddala apelację,

2. przyznaje adwokatowi M. C. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Szczecinie kwotę 120 (sto dwadzieścia złotych) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu oraz kwotę 186,14 (sto osiemdziesiąt sześć złotych i 14/100) tytułem zwrotu wydatków poniesionych w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Beata Górską SSA Zofia Rybicka Szkibiel del. SSO Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 421/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony Z. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 1.07.2014 r. odmawiającej przyznania prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony stwierdził, że zaskarżona

decyzja była błędna ponieważ pomimo zatrudnienia na stanowisku monter faktycznie wykonywał wyłącznie prace spawalnicze, które są zaliczane do prac wykonywanych w szczególnych warunkach.

Pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, że ubezpieczony był zatrudniony w (...) S.A. w Z. na stanowisku monter - spawacza, a stanowisko to nie jest wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 16 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 10.12.1983 r., a przy czym z przedłożonego przez ubezpieczonego świadectwa pracy z dnia 31.07.1997 r. wynika, że był on zatrudniony na stanowiskach monter instalacji wewnętrznych, monter - spawacza i spawacza.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 marca 2015r. oddalił odwołanie. Sąd ustalił, że Z. K. urodzony w dniu (...) ukończył zasadniczą szkołę zawodową w zawodzie monter wewnętrznych instalacji budowlanych. W dniu 4.09.1972 r. ubezpieczony został przyjęty do pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w P. celem odbycia stażu wstępnego w zawodzie monter c.o. i wod. kan. W dniu 18.05.1973 r. ubezpieczony uzyskał uprawnienie do spawania gazowego. W okresie od 25.10. 1973 r. do 15.10.1975 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. W dniu 3.11.1975 r. ubezpieczony został przyjęty do pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z. na stanowisku monter - spawacza. Angażem z dnia 1.09.1977 r. powierzono ubezpieczonemu stanowisko spawacza. Na podstawie umowy z pracodawcą ubezpieczony był zatrudniony na budowie eksportowej w b. Niemieckiej Republice Demokratycznej na stanowisku spawacza w okresie od 14.01.1980 r. do 31.12.1980 r. Angażem z dnia 24.04.1981 r. ubezpieczony został przekwalifikowany na stanowisko monter od dnia 1.04.1981 r. Angażem z dnia 30.03.1982 r. ubezpieczonemu powierzono stanowisko monter - spawacza z dniem 1.04.1982 r. W okresie od 19.10.1987 r. do 31.03.1989 r. ubezpieczony był zatrudniony w ramach odrębnych umów z pracodawcą na stanowisku monter na budowach eksportowych w B. (b. NRD). Po powrocie do kraju ubezpieczony został przeniesiony na stanowisko spawacza podstawowego z dniem 17.04.1989 r. Na podstawie umów z dnia z dnia 23.02.1990 r., i z 15.06.1990 r., ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku spawacza w okresie od 26.03.1990 r. do 30.06 1990 r. na budowie eksportowej w C. (b. NRD). Następnie na podstawie umowy z dnia 31.07.1990 r. ubezpieczony został zatrudniony od dnia 1.08.1990 r. na budowie eksportowej w B. (b. NRD) na stanowisku spawacza. Umowę tę przedłużono aneksami do 31.01.1991 r. Później na podstawie umowy z dnia 22.02.1991 r. ubezpieczony został zatrudniony na tej samej budowie na stanowisku monter od 25.02.1991 r. do 31.03.1991r. Umowa została przedłużona aneksami do 31.12.1991 r. W dniu 10.04.1992 r. ubezpieczony zawarł z pracodawcą kolejną umowę o pracę na budowie eksportowej B. na stanowisku monter. Umowa została przedłużona angażem do dnia 31.12.1992 r. Po powrocie do kraju ubezpieczony angażem z dnia 11.01.1993 r. został zatrudniony na stanowisku spawacza od dnia 5.01.1993 r. W dniu 28.07.1997 r. ubezpieczony złożył u pracodawcy pismo rozwiązujące umowę o pracę z dniem 31.07.1997 r. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło na zasadzie porozumienia stron. W świadectwie pracy z 31.07.1997 r. w rubryce 8 wystawiający wykreślił wzmiankę: " wykonywał pracę w szczególnych warunkach". W dniu 14.08.1997 r. (...) S.A. w Z. wystawił ubezpieczonemu świadectwo pracy w szczególnych warunkach stwierdzające, że ubezpieczony w okresie od 4.09.1972 r. do 31.07.1997 r. wykonywał prace wodnokanalizacyjne i spawalnicze na stanowisku monter - spawacz.

Sąd Okręgowy ustalił, że praca spawacza polegała na przygotowaniu do spawania przez średnio 4 godziny dziennie i samym spawaniu przez pozostały czas pracy w danym dniu. Przygotowanie polegało na montowaniu armatury przez skręcanie przy użyciu kluczy ślusarskich, skręcaniu uszczelek śrubami, tworzenie gwintów na rurach. Spawacz nie miał obowiązku wykonywać prac spawalniczych przez pełne 8 godzin, chociaż i tak się zdarzało. Ubezpieczony przede wszystkim zajmował się pracami spawalniczymi, co zajmowało jemu około 70 % dziennego czasu pracy. Prace montażowe związane z wyginaniem rur, skręcaniem i gwintowaniem zajmowały około 30 % dziennego czasu pracy bez względu czy był zatrudniony jako spawacz , czy jako monter - spawacz. Ubezpieczony oprócz prac spawalniczych wykonywał prace z docięciem rur, wykonaniu wsporników, wykuciem zagłębienia w ścianie przy pomocy młotka i przecinaka, umocowaniu w nich wsporników, ustawieniu rur na wspornikach, wykonywanie większych wsporników na umywalki, wybijanie dziur w ścianie w celu osadzenia w nich wsporników, montowanie wsporników pod zbiorniki wyrównawcze centralnego ogrzewania. Były wypadki, że pracował przy wykonywaniu płytkich wykopów pod rurociągi. Stanowiska mieszane takie jak monter - spawacz wprowadzono aby spawacz w czasie kiedy nie było dla niego prac

spawalniczych wykonywał inne prace. W zakładzie były osoby zatrudnione tylko w charakterze spawacza i taki też mieli angaż ale pracowali w warsztacie. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach monter spawacz oprócz wykonywania, podczas instalacji rur lub urządzeń sanitarnych, prac spawalniczych wykonywali także prace związane z montażem. Były to prace takie jak wykuvaniu otworów, w których następnie pracownik ten osadzał grzejnik i cementem umacniał. Na budowie wykonywano wszystkie prace, monterzy spawacze też. To spawacze w warsztacie tylko spawali. Pozwany uznał ubezpieczonemu posiadanie na dzień 1.01.1999 r. ogólny staż ubezpieczeniowy wynoszący 26 lat,3 miesiące i 6 dni i nie uwzględnił jakiegokolwiek okresu zatrudnienia za okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy na podstawie powyższych ustaleń faktycznych uznał odwołanie za nieuzasadnione. Przywołując treść art. 27, art. 32 i art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2013 r. poz.1440 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.) – wskazał, powołując się na wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005r. I UK 41/05 i z dnia 4 czerwca 2008r. II UK 306/07, że ubezpieczony winien był przepracować co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ciężar wykazania wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w wymiarze uzasadniającym nabycie prawa do wcześniejszej emerytury spoczywa na ubezpieczonym, który z faktu tego wywodzi skutki prawne. To ubezpieczony więc powinien wykazać ponad wszelką wątpliwość, że świadczył pracę uznawaną za pracę w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez co najmniej 15 lat, co uzasadniałoby nabycie prawa do wcześniejszej emerytury (art. 232 k.p.c.) Sąd podkreślił, iż Z. K. twierdził, że w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z. przez cały czas świadczył pracę w warunkach szczególnych jako spawacz. Dla wykazania prawdziwości swego twierdzenia powołał dowody z dokumentów - świadectw pracy i angaży pracowniczych oraz dowody z zeznań świadków E. K., M. S., K. L. i S. B.. Z zeznań wskazanych świadków wyłonił się jednak zupełnie inny obraz czynności wykonywanych przez monterów - spawaczy, a w tym również przez ubezpieczonego. Świadkowie ci stwierdzili, że ubezpieczony wykonywał nie tylko prace związane ze spawaniem , lecz także prace murarskie i czysto ślusarskie. Szczególne znaczenie należało przypisać zeznaniom świadka S. B., który przez pewien czas był bezpośrednim przełożonym ubezpieczonego, a przez ostatnie pięć lat zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z. był kierownikiem tego zakładu i doskonale znał czynności wykonywane przez ubezpieczonego oraz warunki w jakich on pracował. Co więcej, ubezpieczony, który słyszał zeznania świadków, sam w toku procesu przyznał , że faktycznie wykonywał także prace inne niż spawalnicze i określił, że prace te zajmowały jemu 30 % dziennego czasu pracy. W ocenie Sądu Okręgowego okoliczności te nakazują uznać, że ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (czyli codziennie i co najmniej przez 8 godzin dziennie) pracy w szczególnych warunkach, a to oznacza, że ubezpieczony nie spełnił warunków określonych w wyżej powołanych przepisach dla uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury. Dlatego też, na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 K.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł ubezpieczony. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów art. 184 i art. 32 i 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez przyjęcie, że ubezpieczonemu nie przysługuje emerytura, gdyż nie spełnia prawem wymaganych przesłanek do jej otrzymania,

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, t.j. rozporządzenia Rady Ministrów

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez przyjęcie, że ubezpieczonemu nie przysługuje emerytura z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach,

3) sprzeczność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez ustalenie, że ubezpieczony przez okres zatrudnienia w (...) nie wykonywał stale i pełnym wymiarze czasu pracy, pracy w szczególnych warunkach,

4) naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów zgromadzonych w sprawie.

Zarzucając powyższe apelujący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego wyroku (art. 386 § 1 k.p.c.) i przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury oraz obciążenie organu rentowego kosztami postępowania w sprawie, ewentualnie
- o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi 1 instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania.

Nadto ubezpieczony wniósł o:

- zażądanie od organu rentowego informacji oraz dokumentów dotyczących przyznania emerytury pracownikom firmy (...) - K. L., T. D., S. K., M. S., J. O. i R. B., którzy pracowali razem z ubezpieczonym, otrzymali takie same świadectwa pracy i zostały im przyznane emerytury. Z posiadanych informacji wynika, że w sprawach tych osób zapadły wyroki w Sądzie Okręgowym w Gorzowie Wlkp. i dlatego uzasadnione jest zażądanie od organu rentowego dokumentów lub wyroków zapadłych w sprawach.
- uzupełniające przesłuchanie świadków S. B., E. K., M. S. i K. L., a także ubezpieczonego,
- przyznanie ubezpieczonemu pełnomocnika z urzędu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego okazała się nieuzasadniona.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. IPKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

Kwestią poddaną pod rozagę Sądu było zatem rozważanie zarzutu apelacji, czy ubezpieczony wykazał przesłankę legitymowania się okresem co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach dla uzyskania prawa do emerytury w wieku obniżonym. Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej, pracownikiem zatrudnionym w szczególnych warunkach, jest pracownik zatrudniony przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia, lecz uregulowania omawianego artykułu nie precyzują szczegółowych przesłanek nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Natomiast art. 32 ust. 4 ustawy odsyła w tej materii do dotychczasowych przepisów, którymi są przepisy rangi ustawy lub wydane na mocy delegacji ustawowej (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNP 2002 Nr 10, poz. 243). Aktem prawnym normującym tę problematykę jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W bogatym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Společnych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r., IUK 393/10).

Przewidziane w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach prawo do emerytury w niższym niż określony w art. 27 tej ustawy wieku emerytalnym jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (por. między innymi wyroki z dnia 22 lutego 2007 r., I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 Nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex Nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex Nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepublikowany; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, Lex Nr 509022). Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach, należy stwierdzić, że wyłącznie takie czynności pracownicze, które są wykonywane w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, kwalifikują pracę jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Znaczące są przy tym stopień uciążliwości owych czynników oraz wymagania wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Jedynie, jeśli czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu. Z uwagi na wyjątkowość regulacji wykonywanie pracy w warunkach szczególnych nie może zostać tylko uprawdopodobnione, ale musi zostać wykazane w sposób niezbity i niebudzący jakichkolwiek wątpliwości.

Na okoliczność wykonywania przez Z. K. pracy w tym charakterze Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z przesłuchania świadków, dokumentacji pracowniczej znajdującej się w aktach organu rentowego, akt osobowych i przesłuchania samego ubezpieczonego.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do wskazanego już w odwołaniu od decyzji organu rentowego, jak również podnoszonego w toku postępowania i w apelacji, zarzutu ubezpieczonego dotyczącego nieuwzględnienia mu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu pracy na stanowisku spawacza od 4 września 1972r. do 31 lipca 1997r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w Z. wykonującego prace spawalnicze i wodnokanalizacyjne. Jak wskazano wcześniej, prawo do emerytury w wieku obniżonym jest przywilejem, w związku z czym powinno być wyraźnie przez stronę udokumentowane. To na ubezpieczonym ciążył obowiązek wykazania, że w spornym okresie świadczył pracę w warunkach szczególnych. Prace w warunkach szczególnych uprawniające do emerytury w wieku obniżonym określone są w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z załącznika do rozporządzenia - wykaz A, dział XIV, poz. 12, wynika, że prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodnorodowym uznane zostały za prace o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości. Nie dotyczy to prac innych składających się obok pracy spawalniczej na ostateczny rezultat całego procesu produkcyjnego. Tylko czynności, które funkcjonalnie (przedmiotowo) łączą się z pracą przy spawaniu mogą być kwalifikowane, jako prace przy spawaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11, Lex 1130388, z 15 grudnia 2011 r. II UK 106/11, Lex 1130389, z 29 stycznia 2008 r., I UK 192/07, OSNP 2009/5-6/79).

Zauważyć należy przede wszystkim, że w dokumentach stanowiących materiał dowodowy w sprawie, brak jest świadectwa pracy, które potwierdzałoby świadczenie pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych w spornym okresie tylko na stanowisku spawacza. Przedstawione świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z 14.08.1997r. (k.11 akt rentowych) wskazuje prace wodnokanalizacyjne i spawalnicze wymienione w wykazie A dział V poz. 1 i dział XIV poz. 12 na stanowisku monter – spawacz. Natomiast załączona do akt sprawy książeczka spawacza

zawiera potwierdzenie wykonywania pracy spawalniczej tylko w okresie od 1.08.1990r. do 1.10.1992r. (k.119 a.s. str. 16-17) oraz ukończone kursy podstawowe i specjalistyczne spawalnicze w latach 1973, 1983-1984, 1988. Książka spawacza zawiera również objaśnienia na stronie 28 o wypełnianiu przebiegu pracy spawalniczej przez zakład pracy na podstawie przedłożonych świadectw pracy. Jednakże pomimo braku innych wpisów, Sąd Okręgowy na podstawie zebranych dowodów, w tym akt osobowych prawidłowo ustalił, że dopiero angażem z dnia 1.09.1977r. powierzono ubezpieczonemu stanowisko spawacza, a od 1.04.1981r. stanowisko montera, a po powrocie z budowy eksportowej powierzono stanowisko spawacza od 17.04.1989r., a następnie od 22.02.1991r. stanowisko montera, po powrocie do kraju od 5.01.1993r. zatrudniono na stanowisku spawacza (uwzględniając do pracy spawacza - okresy od 1.09.1977r. - 31.03.1981r, od 17.04.1989r. do 21.02.1991r., od 5.01.1993r. do 31.01.1997r. – łącznie około 10 lat), a w pozostałych okresach ubezpieczony wykonywał prace związane z różnymi obowiązkami montersko-spawalniczymi.

Sąd Apelacyjny nie wyklucza, że w spornym okresie prace spawacza były przez ubezpieczonego wykonywane, jednakże na pewno nie w pełnym wymiarze czasu pracy. Mogły być to prace pomocnicze, proste, do wykonania których uzyskał uprawnienia. Brak jest jakichkolwiek dokumentów źródłowych, które by potwierdzały, że praca spawacza była wykonywana stale i przez 8 godzin dziennie. Zapiski znajdujące się w świadectwie pracy z dnia 31.07.1997r. że zajmował stanowiska: monter wewnętrznych instalacji, monter – spawacz, spawacz znajdują pełne potwierdzenie w aktach osobowych, że praca taka była wykonywana w spornym okresie. Tym bardziej, że różny charakter wykonywanych prac znalazł potwierdzenie w zeznaniach świadków oraz ubezpieczonego. Dowód z zeznań świadków nie może podważyć tego, co znajduje się w dokumentach. Jest to dowód jedynie pomocniczy. Jednak w niniejszym postępowaniu słuchani świadkowie nie potwierdzili w sposób niebudzący wątpliwości, że ubezpieczony wykonywał jedynie prace spawacza. Wprost przeciwnie, wskazywali oni na szereg różnych czynności, którymi zajmował się ubezpieczony. Z powyższego wynika, że rodzaj i rozmiar wykonywanych przez ubezpieczonego prac spawalniczych wyklucza uznanie, że wykonywał on te czynności stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. 8 godzin dziennie przez cały sporny okres. Takie rozumienie wykonywania prac spawalniczych znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki z dnia 21 stycznia 2012r. II UK 103/11 teza 3, z dnia 15 grudnia 2011r. II UK 106/11 t. 2, z dnia 23 lutego 2010r. II UK 188/09, z dnia 8 czerwca 2011r. I UK 393/10, z dnia 22 stycznia 2008r. I UK 210/07, z dnia 29 stycznia 2008r. I UK 192/07, z dnia 19 września 2007r. III UK 38/07).

W następnej kolejności Sąd Apelacyjny rozważył kwestię zaliczenia ubezpieczonemu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w charakterze montera. Ze świadectwa pracy z dnia 31 lipca 1997r. wystawionego przez pracodawcę wynika, iż ubezpieczony wykonywał prace: monter wewnętrznych instalacji (zgodnie z ukończoną szkołą zawodową) i montera spawacza.. W orzecznictwie dominuje pogląd, zgodnie z którym za pracę montażysty w szczególnych warunkach, można uznać jedynie prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości wymienione w wykazie A, stanowiącym załącznik do omawianego rozporządzenia, w dziale V, pod poz. 5. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, w szczególności z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych ubezpieczonego, nie wynika, by w spornym okresie ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Ubezpieczony w odwołaniu podnosi, że jako spawacz wykonywał prace spawalnicze i wodnokanalizacyjne stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Jednak nie znajduje to potwierdzenia w materiale dowodowym, gdyż ze świadectwa ukończenia zasadniczej szkoły budowlanej wynika, iż uzyskał zawód monter wewnętrznych instalacji budowlanych (akta osobowe). Natomiast z przedłożonego przez ubezpieczonego świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach wymieniono prace wodnokanalizacyjne wykaz A dział V pozycja 1 – roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach. W uzasadnieniu apelacji ubezpieczony twierdzi, że zarówno prace spawacza jak i montera instalacji sanitarnych i grzewczych są pracami w szczególnych warunkach. Z prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że zebrany materiał dowodowy nie pozwalał na uznanie zatrudnienia na stanowisku montera do prac wykonywanych w szczególnych warunkach. Taki pogląd znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki z dnia 14 listopada 2013r. II UK 133/13, z dnia 27 stycznia 2012r. II UK 103/11, t. 2, z dnia 23 lutego 2010r. II UK 188/09, z dnia 12 marca 2009r. II UK 269/08).

Sąd Apelacyjny zauważa, iż ubezpieczony ubiegający się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego może w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych wszelkimi dowodami wykazywać okoliczności, od których zależą jego uprawnienia z tytułu ubezpieczenia -także wówczas, gdy z dokumentu (np. zaświadczenia o zatrudnieniu) wynika co innego (art. 473 k.p.c.). Świadczenie wykonywania pracy w szczególnych warunkach jest dokumentem prywatnym, wystawianym przez prywatnego pracodawcę, jest jego oświadczeniem wiedzy, które może być podważane w każdy sposób przed sądem w postępowaniu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest w żaden sposób związany oceną charakteru zatrudnienia pracownika dokonaną przez pracodawcę w wystawionym pracownikowi świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ma ono służyć jedynie celom dowodowym. Dokument ten podlega, co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (art. 233 § 1 k.p.c.; por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 r. III UK 213/10, Lex nr 950436, z 9 kwietnia 2009 r. I UK 316/08, Lex 707858, z dnia 24 marca 2009 r. I PK 194/08, OSNP 2010/23-24/281).

Ubezpieczony nie wykazał, aby praca przez niego świadczona mogła być zakwalifikowana do pracy w warunkach szczególnych. Słusznie Sąd pierwszej instancji wskazał, że praca montera w okolicznościach sprawy, nie jest pracą w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, a zatem nie jest to praca w szczególnym charakterze lub szczególnych warunkach. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że praca wykonywana przez ubezpieczonego nie była wykonywana jako roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach.

Świadczenie przedstawione przez Z. K. nie daje podstaw do uwzględnienia mu do pracy w szczególnych warunkach pracy wykonywanej na stanowisku montera. Potwierdzają to także zeznania złożone w toku postępowania przez świadków, którzy wskazali, że ubezpieczony wykonywał różne czynności, które były wskazywane przez przełożonych.

Reasumując, uznać należy, że Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił zgromadzone w postępowaniu dokumenty pracownicze, akta osobowe zawierające angaże, umowy, aneksy obrazujące rodzaj powierzonych stanowisk i obowiązków w spornym okresie oraz zeznania świadków i samego ubezpieczonego, które wyraźnie podważają twierdzenia apelującego. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, a w szczególności akta osobowe, które są zbiorem autentycznych i chronologicznych dowodów pracy nie potwierdza, aby ubezpieczony w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace w szczególnych warunkach. Wbrew argumentacji ubezpieczonego, zeznania świadków nie mogą przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, jeżeli nie mają potwierdzenia w zebranych dokumentach pracowniczych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2015r. I UK 212/14, wyroki Sądów Apelacyjnych: w Szczecinie z dnia 21 stycznia 2016r. III AUa 358/15 i z dnia 26 marca 2015r. III AUa 574/15, w Lublinie z dnia 7 lipca 2015r. III AUa 337/15 i w Gdańsku z dnia 13 maja 2015r. III AUa 2145/15). W świetle powyższych rozważań Sąd Apelacyjny na podstawie art. 382 k.p.c. oddalił wnioski ubezpieczonego zawarte w apelacji w zakresie zażądania od organu rentowego informacji i dokumentów dot. przyznania emerytur innym pracownikom (...) oraz uzupełniającego przesłuchania świadków i ubezpieczonego, albowiem w każdym postępowaniu sądowym rozstrzygnięcie zapada w oparciu o zebrany materiał rozstrzygnięcie zapada w oparciu o zebrany materiał dowodowy w indywidualnej sprawie. Okoliczność, że apelujący pracował razem ze świadkami, którym w postępowaniu sądowym przyznano emerytury nie oznacza, iż zapadłe wyroki stanowią podstawę do przyznania emerytury również ubezpieczonemu. Należy zauważyć, iż z załączonych do akt sprawy przez Sąd Okręgowy dokumentów świadka K. L. wynika, iż posiadał ona angaże na stanowisku spawacza przez okres ponad 15 lat, które to dowody ocenił i rozważył Sąd orzekający w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 stycznia 2013r. sygn. akt VI U 1252/12 (akta rentowe K. L. tom. V k.34-38).

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. apelację ubezpieczonego, jako niezasadną, oddalił w całości.

Orzeczenie o kosztach oparte jest na treści § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r. poz.461).

SSA Beata Górską SSA Zofia Rybicka Szkibieli del. SSO Gabriela Horodnicka

- Stelmaszczuk